

libens his ducibus etiam in Ægyptum : tantum si ducunt, reducant ; si cogunt descendere, et reascendere faciant. Libenter subdar talibus magistris ; libens supponam humeros oneri quod imposuerint ; libens suscipiam jugum, cui me subdiderint, sciens quia jugum eorum suave est, et onus eorum leve. Sed et tibi, fili mi (licet a talibus curis liberum adhuc sub alis suis Christus abscondat, quod prælatis incumbit facere, ne subditi periclitentur), hoc ipsum expedit providere, ne socii scandalizentur. Illi necessitates quandoque præponunt contemplationis deliciis : tu eas non præponas unitati et paci congregationis. Præcipue hæc ipsa spiritualium vicissitudinum tempora, quando videlicet vel descendas ad Nazareth, vel ascendas in Jerusalem, nunquam

A solus, id est propriæ voluntatis arbitrio, sed semper seniorum distingue consilio.

32. Ecce habes, fili charissime, quod petiisti, licet tuo desiderio, tuo affectui, tuæque expectationi nihil dignum, voluntatis tamen meæ, aut qualiscunque conatus aliquod, ni fallor, indicium. Scias igitur, quod non tam evangelicam lectionem exponere, quam ex ea aliqua meditationum semina, sicut rogasti, elicere curavimus : et legentibus incitamenta devotionum ex hujus serie lectionis evangelicæ composuimus, ipsius adjuvante gratia, de cujus loquimur infantia, qui plenus est virtute et gratia et sapientia, Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IN DOMINICA PALMARUM.

Christi in Jerusalem ingressus mysticæ expositiones (*Matth.* **xxi**, 1-9).

Hunc sermonem, ex abbacia Marchianensi erutum, Guilielmus Estius censuit tam stylo et conditione, quam pietate Bernardum referre : quamvis (ne quid de stylo dicamus) inseris sermonum de tempore in manuscriptis omnibus desideretur.

1. Redemptor noster, fratres charissimi, Dominus noster Jesus quem Pater ad salutem victimam misit in mundum, cum tempus instaret quando moreretur, præsentem, ut scitis, exhibere se voluit in loco ubi moreretur ; sicut autem venit ut moreretur, sic prævidit ubi, et quando, et quo mortis genere moreretur, præscriptum coram se habens ab æterno mortis suæ genus, locum et tempus. Hæc autem tria erant, Jerosolyma, Pascha, et Crux. Nam si de loco quæris, in Jerosolyma mortuus est : si de genere, morte crucis : si vero de tempore, instante tempore paschalis solemnitatis. Ut autem vos satis legendo et audiendo didicistis, iniqui eum Judæi, aliquando et aliter, et alibi, et antea perimere voluerunt. Nam quando eum duxerunt ut præcipitarent, ubi et transiens per medium illorum ibat, nec ad Jerusalem venerunt, nec Pascha expectaverunt, nec crucem quæsierunt, sed in perimendo eum nequaquam vel modum, vel locum mutare, nequaquam tempus præoccupare seu differre valuerunt. Venit itaque hodierna die Jerosolymam, ante quinque videlicet dies Paschæ, illo se insinuans agno præfigurato, qui decima quarta die mensis verni ad vesperam immolandus, decima quidem ejusdem mensis die tolli, et usque ad prædictum terminum jubebatur servari (*Exod.* **xii**).

2. De hoc autem adventu ejus ad Jerusalem multi ante nos multa dixerunt : quæ quia nos vera atque catholica esse cognoscimus, dignum est ut nostro ea silentio approbemus. Et communis quidem sensus est, quod ejus in Jerusalem ingressus, ipsius est ad Ecclesiam adventus : duo discipuli asinam

solventes et pullum, atque ad Jesum ducentes, duo sunt prædicatorum ordines, quorum unus in circumcissionem, alter in præputium est missus, utrumque populum et peccatorum funibus absolventes, et ad agnitionem veræ fidei perducentes. Vestimenta jumento imposita, sacramenta sunt fidei populo christiano commissa, super quod sedet Jesus, quia per fidem in **591** cordibus eorum habitat Christus. Plurima autem turba, quæ sternebat vestimenta sua in via, multitudo est martyrum sanctorum, corpora sua ad imitationem Christi opponentium ad supplicia. Ramos de arboribus cædentes, doctores sunt, catholicas ex Libris sanctis sententias extrahentes. *Qui præibant et qui sequebantur, clamabant, Hosanna ;* qui unam eandem confitentur fidem christianam, et populus Judaicus in eadem fide præcedens, et gentilis subsequens. Et quidem sensus hic per omnia approbandus est quia, sanus, et plene catholicus est. Verum nos istam approbantes, alium non autem alienum in hoc sancto Evangelio perquiramus, et sensus in eo moralis medullam perscrutantes, ad ædificationem morum ministerium linguæ nostræ convertamus.

3. Ego puto quod quotidie Dominus appropinquat Jerusalem veniens Bethphage, et Bethanæ ad montem Oliveti, mittens in castellum quod contra eos est duos discipulos qui ad eum perducant, super quod sedeat, jumentum, sed spiritualiter. Spiritus enim ante faciem nostram Christus Dominus, etsi cognovimus Christum secundum carnem, sed jam nunc non novimus (*II Cor.* **v**, 16). Proinde quæren-

duus est adventus ejus ad Jerusalem spiritualis, et quod hodierna die appropinquante tempore sacrosanctæ passionis suæ fecit in adventu suo in Jerusalem, qualiter id adhuc quotidie actitare dignatur in nobis. *Appropinquavit*, ut ait Evangelista; *Jerosolymis*. Ipsius appropinquare ad Jerosolymam, ejus est appropinquare ad animam. Non solum autem, sed ut suum appropinquare ad nos, nostrum est appropinquare ad ipsum. Nam cum longe ab eo peccando simus, quando ei bene vivendo appropinquaverimus, nisi primitus ipse appropinquaret nobis? Sicut enim dicit Joannes, quod *hæc est charitas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos* (I Joan. iv, 10): sic et nos dicere possumus et debemus, quod hæc est gratia, non qua nos appropinquavimus Deo, sed quoniam ipse prior appropinquavit ad nos. Appropinquans itaque Jerusalem venit Bethphage, et Bethaniam ad montem Oliveti: innuens nobis, ut arbitrator, in hoc sancto itinere suo non posse nos ad veram pertingere pacem, nisi simus et per confessionem pure nos detegentes, et in præceptis prompte et humiliter obedientes, et aliorum necessitatibus per misericordiam pie compatientes.

4. Nam, ut scitis, Jerusalem Visio pacis dicitur. Ad quam tunc recta et regia via pergimus, si per confessionis puritatem, per obedientiam humilitatem, et per misericordiam sublimitatem incedimus. Ecce tres virtutes eximie, quarum primam impendere nobis debemus, secundam prælatis, tertiam vero proximis nostris. Nam confessionem debes tibi ipsi, ut qui peccando te inquinasti, per confessionem te mundes. Secundam prælato tuo, ut obedias et subjaceas ei, qui pervigilat quasi rationem redditurus pro anima tua (*Hebr. xiii, 17*). Tertiam vero proximis tuis, ut eorum necessitatibus juxta vires occuras, sed prodesse etiam supra vires exoptes. Primam designat Bethphage, quæ Domum buccæ sonat. Secundam Bethania, quæ Domus obedientiam dicitur. Tertiam quoque mons Oliveti, quia oleum in Scripturis, ut scitis, misericordiam exprimere solet. Fratres, unde bella et lites in nobis? Nonne ex imperfectione propria, qui, reddere nolumus quæ debemus nobis ipsis, quod prælatis, quod consortibus nostris? Nam si vellemus ire a Bethphage ad Jerusalem, intra nos pervenire possemus; quia nunquam plenam habere pacem poterimus, quandiu occultantes intra nos reatum nostrum, per puram et humilem confessionem non detegimus. Nunquid inexpertis loquor? Semper pene et ubique remordet conscientia, occultum jugiter vulnus mentis oculis subjiciens, eamque super ipsius latebris anxie et dure reprehendens. O vermis, qui quandiu vivit, nunquam interiora cordis comedere et depascere omittit, qui nunquam vivere, et per hoc nunquam rodere desinit, nisi eum mucrone puritatis suæ humilis confessio jugulaverit?

5. Si autem vellemus ire ad Bethaniam, pertingere possemus ad Jerusalem, et in prælatis nostris;

quia tunc ab eis perniciose discordamus, eum eorum, quæ secundum Deum sunt, præceptis superbe contrahimus. Quod si ~~599~~ montem Oliveti conscenderemus, procul dubio tunc cito ad Jerusalem veniremus. Prope enim est mons Oliveti Jerusalem, quia et obsequium parit amicos, et construeremus eam in sociis nostris: quia tunc plena pace perfruimur, cum pie pro invicem solliciti, mutuis necessitatibus misericorditer condescendendo, et diligenter pro posse subveniendo compatimur. Videtis ergo non esse ab re, quod iturus Dominus Jerusalem, per Bethphage et per Bethaniam atque per montem Oliveti voluit transire: intimans nobis pacis nobis esse occasionem et causam, et erga nos quidem confessionis puritatem, et erga prælatos nostros obedientiam alacritatem, et erga contubernales nostros misericordiam compassionem.

6. Mittit duos discipulos, ut eant in castellum quod contra eos est. Castellum quod contra discipulos Christi est, anima est peccatrix, quæ per obstinationem et elationem internis et spiritualibus Redemptoris nostri virtutibus contraria est. Talis anima turrim elationis, et murum habet obstinationis, per terram pertinaciæ clausa, et per eminentiam superbiæ erecta. Hanc turrim facere aggressi sunt quondam illi filli Adam, de quibus ait Scriptura, quod *proficiscentes de Oriente, campum invenerunt latissimum in terra Sennaar* (*Gen. xi, 2*). Qui sunt hi, nisi reprobi, inanis gloriæ cupidi, tumore superbiæ inflati? qui ab eo corde et opere discedentes, de quo propheta dicit, *Ecce vir, Oriens nomen ejus* (*Zach. vi, 12*), in contagiis fetidæ conversationis per viam latam incedunt, quæ ducit ad perditionem: quia Sennaar Fetor eorum dicitur. *Ædificemus, inquit, turrim, et celebremus nostrum nomen*. Hi sunt qui vocant nomina sua in terris suis, et altitudinem in se construunt [*fort. construunt*] elationis, amantes primos recubitus in cœnis, et primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi (*Matth. xxiii, 6, 7*). Et unde ruinosam hanc turrim erigunt? *Habuerunt, inquit verax historia, lateres pro saxis, et bitumen pro cæmento* (*Gen. xi, 4, 3*). Saxa robur exprimunt bonæ operationis, lateres igne concoquantur et indurantur. Reprobi flamma libidinis exuruntur, et pertinaces efficiuntur: invidia bitumen est, concordia cæmentum. Aiunt enim bitumen nasci de terra fulminata: et scimus in mente oriri invidiam, tumore superbiæ percussa. Cæmento simul junguntur lapides in ædificio. Et quæ est alia virtus quam concordia, qua in charitatis ædificio conglutinantur lapides vivi, ex quibus cœlestis Jerusalem quotidie construitur? Habent itaque lateres pro saxis, et bitumen pro cæmento: quia fortitudinem deserentes bonæ actionis, luto se inquinant sordidæ libidinis; et abicientes glutinum concordiam, pertinaciam amplectuntur invidiam.

7. Enormis quidem turris admodum: sed ne faciles possit prosterni, obsistit non modo sui ipsius

altitudo, sed et muri includentis eam fortitudo. Et hoc est quod nostros conatus sæpe effringit, cum contra castellum illud pugnamus: quia facile machinis et arietibus sanctæ prædicationis tumorem in anima dejeceremus elationis, nisi tam invincibiliter nobis, ut sic dixerim, in ea resisteret pertinacia obstinationis. Quid enim erga eam poteris proficere, quam insensibili quadam duritie adamantinam effectam nec præceptis vales flectere, nec consiliis attrahere, nec blanditiis mulcere, nec comminationibus terrere, nec emendare denique flagellis, nec emollire beneficiis? Nonne de ea dicas, pene esse impossibile ut curctur? Verumtamen etsi apud homines impossibile est, sed apud Deum omnia possible sunt. Mittit namque misericors Dominus et pius eloquium suum terræ, inspirationem scilicet hujusmodi infundens animæ, ad quam velociter currit sermo ejus, non reversurus ad eum vacuus; sed faciet quæcumque vult, et prosperabitur in his ad quæ misit illud. Unde et hic mittit discipulos suos in castellum hoc, quod contra eos est. Et ad quid? Ut asinam quam in eo reperiunt alligatam, et pullum cum ea, solvant, et adducant ad eum. Qui jussa perficientes, non solum solvunt et ad eum adducunt, sed ut prosperetur verbum de ore egrediens in his ad quæ mittit illud, vestimenta sua imponunt, et eum desuper sedere faciunt. Ad hoc spectare videtur, quod qui *emittit eloquium suum terræ dat nivem sicut lanam*, induens eos per justitiam, **593** qui primitus frigidi erant per culpam: *nebulam sicut cinerem spargit*, infusa illis, qui obscuro erant per ignorantiam, notitia corruptionis suæ, conculit [al. concutiens] eos per pœnitentiam. *Mittit crystallum suum sicut buccellas*, illos sibi incorporans per mansuetudinem, qui obdurati erant per obstinationem. Sed qualiter opus illud salutis peragit? *Emittet verbum suum, et liquefaciet ea: flabit spiritus ejus, et fluent aquæ* (Psal. CXLVII, 15-18); ut euntibus duobus discipulis in castellum quod contra eos est, faciant de asina et pullo, quod modo breviter tetigimus.

8. Sed qui sunt duo discipuli isti? Fortassis duæ illæ eximie virtutes sunt timor et amor. Ille tristitia comminando et aspera, per austeritatem deterret: iste vero læta pollicendo et lenia, per suavitatem demulcet. Ille initium sapientiæ, hic autem consummatio est. Ille tibi aufert quod malum est, ut emunderis a culpa: iste vero confert quod bonum, ut exorneris in justitia. Ille ab anima exhaurit iniquitatem, hic autem infundit ei sanctitatem. Hi duo angeli sunt, et de loco perditionis Loth educunt (Gen. xix), dum animam, quam eligit Deus, a vitiis eripiunt. Hi duo spirituales Levitæ sunt, qui in commotione castrorum ad ostium stant tabernaculi, clangentes argenteis tubis (Num. x, 2-10): quia ad ipsum mentis aditum silentibus quibusdam mentis clamoribus timor et amor insonant, quibus interna illa cogitationum collegia, et ad malum deserendum, et ad bonum exercendum incitant. Quasi tuba exaltat

A ille vocem suam, et dicit: *Quiescite perverse agere: iste vero: Discite benefacere* (Isai. i, 16, 17). Ille: *Evelle et destrue, et disperde et dissipa*; hic autem: *Ædifica et planta* (Jerem. i, 10). Ille denique: *Diverte a malo*; iste quoque, *Fac bonum* (Psal. xxxiii, 15). Isti duo viri sunt, qui botrum ad filios Israel de terra repromissionis afferunt (Num. xiii, 24), dum internis nostris meditationibus, quis sit cœlestis patriæ fructus innotescunt. Hi duo nuntii sunt, qui Raab de destructione Jericho eripiunt (Josue vi, 23), dum animam quam suis Deus muneribus dilatat, ab hujusmodi perditione abstrahunt. Hi et duo isti, de quibus modo agimus, discipuli sunt, qui in hoc castellum missi, alligatam asinam et pullum solvunt, et ad Christum adducunt.

B 9. De quo bene dicitur, quod contra eos est. Quid enim magis contrarium divino amor, quam tumor elationis? Quid magis timori, quam pertinacia elationis et obstinationis? Est enim superbia, ut aliqui dicunt, amor propriæ excellentiæ. Et quomodo, quamdiu inanis gloriæ cupidus propriam amas excellentiam, illius perfecte honorem affectas et gloriam, de quo Paulus: *Soli, inquit, Deo honor et gloria* (I Tim. i, 17). Sed et obstinatio, ut aiunt, insensibilis quædam est pertinacia mentis, nolens aliquando acquiescere, magis autem parata semper repugnare: quod quidem mortiferum malum, dum animam plene possidet, timoris nimirum divini stimulis insensibilem reddit. Sed castellum quod contra hos discipulos est, dum extra illud sunt, jam cum illis est, dum illud ingressi aliquandiu intra illud sunt. Illud quippe sibi potenter subjiciunt, quia amor dum cœlestem et æternam, ac per hoc longe meliorem, quam ibi haberi potest, alibi habendam esse celsitudinem asserit, nimirum turrim elationis prosternit. Timor vero, dum his qui attrita fronte indomabili corde sunt, æternum gehennæ supplicium comminans promittit, murum profecto obstinatione confringit. Et hoc modo castellum hoc, dum ipsis extra illud degentibus contra eos est, ipsis intra illud commorantibus jam cum eis est. Unde fit ut, juxta quod vaticinatur Isaias, civitas quæ dudum meretrix dicebatur, cujus habitatores homicidæ fuerunt, jam digne vocari possit *civitas justi, urbs fidelis* (Isai. i, 21-26).

D 10. Sed jam necesse est ut de solvenda asina alligata et pullo, et adducendis ad Jesum, duo hi se discipuli intromittant. Duæ sunt, fratres, virtutes homini valde necessariæ, humilis videlicet simplicitas, et agilis libertas. Illam asina, hanc autem pullus exprimere potest. Asina enim jugo supponitur, pullus vero propria adhuc sua libertate potitur. Unde ad mansuetudinem nos invitans humilitatis Dominus Jesus, suum nobis offert jugum tollendum: *Tollite, inquit, jugum meum super vos*. Mox autem quid sit jugum ejus tollere, innuit, dum subjungit: *Et discite a me quia mitis sum et humilis corde* (Matth. xi, 29). Per pullum **594** vero libertatem esse ac-

cupiendam censuit, qui de viro vano in superbiam erecto ait, quod *quasi pullum onagri natum se liberum putat* (*Job xi, 12*). Quod licet de quadam prava libertate accepit, de qua Paulus: *Cum, inquit, servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ* (*Rom. vi, 20*), pro eo quod necdum jugo supprimitur pullus, libertatem nimirum, cujus agilitatem quodlibet obstaculum non impedit, per eum exprimi posse demonstravit. In castello autem duo hæc alligantur animalia, asina videlicet et pullus, dum in anima peccatrice, qualem superius per castellum illud accipiendum esse docuimus, hæc duæ virtutes, simplicitas scilicet et libertas, cum forte habentur ad intellectum, nequaquam tamen exercentur ad fructum.

11. Vincula vero quibus alligantur si quæritis quæ sunt, accipite confusionem pudoris, et inertiam timoris. Prævus siquidem in homine itidem pravo et simplicitatem pudor, et libertatem impedit timor, ne veram in se videlicet illa humilitatem ostendere audeat, vel ista puritatem exercere præsumat. Plerumque enim quod maxima sit virtus humilis simplicitas, seu, si ita congruentius dicitur, simplex humilitas, nonnulli evidentur agnoscunt: sed dum a præsentis vitæ gloria necdum exutum habentes animum viles haberi refugiunt, eam in opere nullatenus apprehendunt. Alii vero quam sit sublime quid puritas libertatis intelligunt: sed dum trepidi pavent vel optant, quod non est stabilis vel sui juris, vel prava spe acquirendi illecti, vel inertii timore dimittendi concussi, nec voce eam nec opere exercere præsumunt. Nonne etsi istis simplicitatem atque libertatem, quantum quidem ad intellectum, inesse consideras, utramque tamen apud eos quantum ad exercitium, alligatam esse ignoras?

12. Cæterum electos suos Spiritus sanctus, qui in columba apparuit (*Matth. iii, 16*) et igne (*Act. ii, 3, 4*), et in humilitate reddit simplices, ne per elationem superbiant; et in puritate audaces, ne per inertiam torpescant. Revocate in memoriam duos illos virtutis viros, dico autem prophetam David, et apostolum Paulum: et videte si non utrumque habuerunt apud se animal istud, tam asinam simplicitatis, quam pullum libertatis; neutrum utique ligatum, sed utrumque solutum. Ait enim sanctus David: *Ladam coram Domino, et vilior fiam plus quam factus sum, eroque humilis in oculis meis* (*II Reg. vi, 22*). Merito dicit de eo Spiritus sanctus, quod erat *quasi tener ligni vermiculus* (*II Reg. xxiii, 8*). Unde et Dominum alloquens, in hanc vocem prorupit: *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me* (*Psal. cxxx, 1*). En asina in castello sancti David. Sed videte et pullum: *Nonne qui oderunt te, Domine, oderam, et super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio oderam eos, et inimici facti sunt mihi* (*Psal. cxxxviii, 21, 22*). Pullus quoque parvulus est Paulus juxta nomen suum, et modicus in medio discipulorum suorum: et cum undique tormentis

affligatur, verbum Dei non est apud eum alligatum. Qui etiam cum suos obsecret discipulos per mansuetudinem et modestiam Christi, asserens se facie quidem humilem esse inter eos (*II Cor. x, 1*), ipsi quoque Cephæ in faciem apud Antiochiam resistit, quia eum esse reprehensibilem cernit (*Galat. ii, 11*). Mirare itaque eum et ibi per humilitatem submissum, et hic per libertatem erectum. Sanctus quidem Moyses, ut his aliquandiu immoremur, et superbientem Pharaonem ex auctoritate premit (*Exod. vii-xiv*), et consulenti Jethro ex humilitate obedit (*Exod. xviii, 13-26*). Vir Domini Samuel peccatum se perpetrare existimat, si pro populo qui eum de principatu dejicit orat (*I Reg. xii, 23*): et Agag pinguis in frustra conscindere non formidat (*I Reg. xv, 33*). Quomodo ratis sanctissimum admirabimus Eliam, videntes eum modo tanta humilitate submissum, ut vilis in oculis suis et contemptor sui accinctus lumbis humiliter currat ante Achab; modo vero tanta auctoritate erectum, ut zelo zelans pro Domino exercituum, et super idololatrias tabescens, ipsos vita privare non formidet? (*III Reg. xvii-xix*.) Ejus quoque libertatem simplicem et simplicitatem liberam sequens discipulus suus sanctus Elisæus a muliercula tangi non dedignatur (*IV Reg. iv*), et ad Naaman principem non egreditur (*ibid. 9-11*), et regem Israel nec attenderet quidem, nec respiceret, si non vultum Josaphat regis ~~595~~ Judæ erubesceret (*IV Reg. iii, 14*). Hos itaque cæterosque ejusmodi viros solutam habuisse dixerim asinam humilitatis et pullum libertatis: qui ut in omnibus semetipsos humiliant, simplices et mansueti sunt; et ut viriliter quidquid contra Deum est, persequantur, recti et liberi sunt.

13. Sed si est in vobis aliquis, qui hæc duo animalia apud se habet quidem, sed alligata, necesse est ut dissolvendis eis se supra nominati discipuli intromittant. Qui sint autem discipuli hi, jam audistis; quæve animalia hæc, quæ etiam vincula quibus alligantur. Et quis est qui hæc apud se animalia habet, sed alligata? cum videris aliquem sub humilitatis habitu superbientem, magis quæ circa se sunt ornantem ad nitorem elationis, quam componentem ad decorem honestatis; scito hunc asinam habere, sed alligatam. Bene instructus et edoctus est, ut perfecte sciat quam humiliter exhibere se debeat in incessu, in statu, in gestu et habitu, in vultu et affectu, in omnibus denique moribus suis: sed dum se talem in veritate ostendere confuuditor, habet quidem apud se asinam simplicitatis, sed alligatam vinculo pudoris. Item cum deprehenderit aliquem ad instar pravi speculatoris videre gladium, et non insonare buccina (*Ezech. xxxiii, 6*); ad instar mercenarii videre lupum venientem, et fugere (*Joan. x, 12*); ad instar pigri et negligentis coloni, scire spinas et vepres in horto Domini et cætera quæque inutilia ac nociva ascendere, et ad eradicandum, seu etiam, quod minus est, ad succidendum manum non apponere; agnosce apud hunc esse pullum, sed

alligatum. Prava quippe cernit, et eis licet forte consentire nolit : redarguere tamen ea pro persona et re, pro loco et tempore non præsumat, et est alligatus apud hunc pullus vinculo timoris.

14. Sed videant discipuli, et solvant asinam : solvant et pullum, ut amor ordinatus pravum expellat pudorem, quatenus prævaleat simplicitas ; timor nihilominus ordinatus inertem eliminet pavorem, ut vigeat libertas . Jam itaque animus ex non pio plus effectus, ita amet veritatem, ut odio habeat vanitatem : ita timeat iucurrere quod pœnale est, ut timeat pro posse non persequi quod culpabile est. Si sic fieri contigerit in castello quod antea contra discipulos erat, soluta est asina , solutus est pullus : qui in anima quæ dudum et per timorem elationis amori, et per pertinaciam obstinationis contraria erat timori, prævalet vigetque tam simplicitas, quæ omnem in eo fastum deprimat, quam libertas, quæ pium erga alios zelum exercent,

15. *Solvite, inquit, et adducite mihi.* Quid est a discipulis solvi asinam, solvi et pullum, nisi interveniente amore a pravo liberari pudore simplicitatem, et mediante timore bono ab inertem liberari timore libertatem ? Soluta vero hæc duo animalia adducuntur ad Jesum ; cum intentione pura hæc duæ exercentur virtutes ad fructum veræ salutis obtinendum. Nam quasi quis illa habet soluta, sed ad Jesum non adducta, qui has quidem viriliter exercet, sed pro eis vel favorem humanum, vel commodum aliquod terrenum, non autem præmium veræ salutis quærit. Vides ergo quia non sufficit, quod asina in castello tuo et pullus solvantur, nisi et soluta ad Jesum adducantur : quia, secundum Pauli sententiam, reddit Deus unicuique secundum opera sua, his quidem qui secundum patientiam boni operis, gloriam et honorem et incorruptionem, sed quærentibus vitam æternam (Rom. ii, 6, 7). In eo itaque quod gloriam et honorem et incorruptionem his redditurum Deum ait, qui secundum patientiam sunt boni operis, asinam solutam esse et pullum intellige. In eo vero quod audis hæc illis redditurum, qui quærent vitam æternam, adductam ad Jesum et asinam et pullum agnosce.

16. Sed hæc alta et profunda sunt, solisque perfectis conveniunt, quæ etiam sunt quæ perfectos faciunt. Perfectum namque te dixerim, cum te video instantia jugi, et te ipsum in cunctis motibus tuis districto iudicio reprehendere, et erga proximos tuos pio zelo fervere. Ideo si ad perfectionis hujus cupis fastigia conscendere, cum tibi tua resistit pusillanimitas, ne hæc audeas exercere, scito **596** te sine his perfectum esse non posse. Unde et istis Dominus discipulis : *Si quis, inquit, vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet.* Quis enim discipulis asinam solventibus et pullum aliquid dicit, nisi cogitatus in nobis fatuus, qui dum timidus est, amori quidem in nobis, ne puritatem simplicitatis, et dum timidus est, timori, ne liberet vigorem libertatis, contradicit ? Sed Dominus his opus

A habet, quia qui ad spirituale sanctæ perfectionis dominium perlingere cupit, hæc exercere necesse habet. Spirituali namque Domino duo valde necessaria sunt, potestas et ausus, ut videlicet nequaquam te esse Dominum agnoscas ; nisi et te semper illicitum quid committentem humiliter judicare queas, et alios prave agentes, ut superius dictum est, pro re, pro tempore, pro persona et loco redarguere succensus audeas.

17. *Et adduxerunt asinam et pullum, et imposuerunt vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt.* Vestimenta discipulorum ornamenta sunt virtutum. Et quid est, eorum vestimenta imponi, nisi quæcunque ad amorem et timorem Dei excitare possunt, conferri ? Ipse etiam Jesus desuper sedet, dum in his omnibus veræ salutis supereminet appetitus. Primo asina et pullus a discipulis solvantur ; secundo ad Jesum adducuntur ; tertio eorum vestimenta imponuntur ; novissime vero desuper ipse sedet Jesus. Et ad quid ista ? Utique ut primo sancta quæque faciamus, operantes bonum ad omnes ; secundo, ut soli Deo in his omnibus placere appetamus, quærentes vitam æternam ; tertio vero, ut in bono semper magis ac magis proficere studeamus. ad interiora nos extendentes, et sic venire cupiamus, et apparere ante faciem Dei, desiderium habentes dissolvi, et esse cum Christo. *Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via ; pro eo quod bona sua internæ in nobis cogitationes deponunt in imo. Alii autem cædebant ramos de arboribus et sternerant in via ; quia non solum in bonis operibus se humiliant, quæ ad corporalem pertinent exercitationem, quæ ad modicum, juxta Apostolum, utilis est, sed et ipsos spiritualium sensuum ramos, quos de sublimibus contemplationum arboribus cædunt, in imis dejiciunt, quos ad pietatem spectare dubium non est, quæ ad omnia utilis est (I Tim. iv, 8).*

18. Non solum autem in cunctis bonis exterioribus corporis, et in universis interioribus fructibus spiritus se humiliant, sed et inter omnes quas habent virtutes seu per naturam insertas, seu per gratiam superadditas, precibus insistunt devotis pro salute æterna : quia, *qui præbant et qui sequebantur clamabant, Hosanna.* Festinanter ista percurramus, quia ad finem sermonis properamus. Sunt in nobis affectus boni quidam per naturam, quidam per gratiam. Et illi quidem præeunt, isti autem sequuntur. Quædam nobis bona inseruit natura : sed quia ad salutem non erant sufficientia, quod minus contulit ipsa, superaddidit gratia. Sciendum tamen, quod, sicut ex gratia sunt bona conscientiæ, sic ex gratia bona sunt naturæ ; sed illa ex gratia creatrice sunt, hæc autem ex salvatrice. Ex illa habent bona naturæ ut inchoentur, ex ista ut augeantur, et aucta ut perficiantur. Sed in piis cogitationibus et circa salutem suam sollicite vigilantibus, tam præeuntia naturæ quam subsequencia gratiæ clamant. Hosanna : ut ad obtinendam salvationem æternam, non tam de meritum fidant qualitate et quantitate, quam de ora-

tionum pura assiduitate et assidua puritate. Hosi namque, ut dicitur, Salvifica interpretatur. Quod autem subauditur [*al. subditur*] Anna, affectuosum orantis exprimit motum. Humiliemus itaque nos, fratres, in omnibus bonis nostris tam internis quam externis : et inter multas virtutes tam ex natura nobis insertas, quam ex gratia nobis superadditas, to-

tis medulis cordis clamemus, Hosanna. Igitur, non solum injustum, sed et si habuerimus quidpiam justum, non respondeamus ei ; sed nostrum cum bono Job iudicem deprecemur (*Job ix, 15*), quem dominationes adorant, tremunt potestates, Deum omnipotentem, viventem, et regnantem in omnia sæcula sæculorum. Amen.

B. OGERII

ABBATIS LUCEDII ORDINIS CISTERCIENSIS IN DIOECESI VERCELLENSI

SERMONES XV

De sermone Domini in ultima cœna ad discipulos habito.

597 Auctorem antea ignotum primus indicavit piæ memoriæ cardinalis Bona, ex veteri codice abbatiae Stafardæ, diœcesis Salutiensis : qui codex nunc Taurini asservatur in bibliotheca Serenissimi Sabaudicæ Ducis. In Sermone 13, num. 1, luculentus est locus pro immaculata B. Mariæ conceptione. Cisterciensem se prodit auctor in Sermone 10, num. 12. Sunt qui existiment Ogerium seu Oglerium vixisse ipso tempore S. Bernardi. At posteriorem aliquanto fuisse probat Manrique, idque suadere videtur Ogerii sententia de immaculata sanctissimæ Virginis conceptione, quæ Bernardi ævo necdum recepta erat.

PROLOGUS.

Paschalibus dapibus esuriens saturari quicumque requiris, mensula nostra posita est, quæ nulli vetatur edenti. Ibi refici poteris ex micis, quæ remanserunt de mensa Domini. Nam ille dulcissimus Panis, qui de se ipso ait, *Ego sum panis vivus qui de cælo descendi* (*Joan. vi, 51*), dum esset in mundo, satiavit non mediocriter filios suos ; illos videlicet quibus ascensus ad Patrem, ait : *Filioli, adhuc modico tempore vobiscum sum* (*Joan. xiii, 33*). Sed ascendens in cælum dimisit reliquias suas parvulis suis ; quas, dum illum beatissimum panem Angelorum, Dominum meum Jesum, quærerem gemens et plorans, quæque pretiosa mundi pro illo ineffabili cibo dare deliberans, evangelista Joanne in voluntate Domini propinante accepi. Sed quicumque ad hanc mensulam servuli Christi sedere voluerit, non sine lacrymis, quæso, accedat ; et, si accesserit, saltem sine gemitu non recedat. Nam in ea invenies cibum non ventris, sed mentis : non holocausta medullata, nec boves cum hircis ; sed illum Agnum de Virgine natum, qui coram percutientibus se obmutuit, et non aperuit os suum (*Isa. LIII, 7*) ; cui confitetur anima mea, et sanat eam, quæ peccavit ei. Ille mihi sit via in hac opusculo, et in omnibus actionibus meis, ut illo duce quæ gesserò, incipiam et finiam, ut annuntiem nomen Domini in Sion, et laudem ejus in Jerusalem, ut dum convenerint populi in unum et reges ut serviant Domino, merear illum videre in bonitate electorum suorum, et lætari in lætitia gentis suæ, qui est benedictus in sæcula.

B

SERMO I.

Ante diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos, etc. (*Joan. xiii, 1, 2*).

1. Verbum Patris, Filius Dei, quod pro salute generis humani Verbum caro factum est et habitavit in nobis (*Joan. i, 14*), cupiens instruere et informare ad exempla humilitatis sequenda discipulos, et per illos omnes credentes in eum ; cum appropinquasset hora illa piissima, qua caro, quam de intemerata Virgine sumpserat Maria, tam triste esset perpessura supplicium ; ab illo nobili suæ temporalitatis extremo convivio surrexit, vestimenta deposuit, aquam in pelvim misit, et pedes discipulorum lavit. Et hoc est quod Joannes evangelista ait : *Ante diem festum, etc.* Talis erat mos et consuetudo Judæorum, ut illum diem haberent solemnem, quando illis Dominus mare Rubrum divisit in duas partes, et deduxit eos per medium ejus, et excussit Pharaonem et virtutem ejus in eodem. Hic est ille dies festus Paschæ, de quo dictum est : *Ante diem festum Paschæ* : nam Pascha interpretatur Transitus. Nam appropinquabat illud piissimum Pascha, quo verus Moyses per mare Rubrum debebat transire ; et non post quadraginta annos, sed tantum post quadraginta dies in terram promissionis intrare. Ille dies Judæorum festus erat umbra, quo patres eorum **598** transierunt de Ægypto : sed ille fuit veritas, quo Christus transivit de hoc mundo ; et sic nos fecit transire de vitiis ad virtutes, de morte ad